

**KULTURA
SOLIDARNOŚCI
W PRZESTRZENI
EDUKACYJNEJ**

TOM II

**KULTURA
SOLIDARNOŚCI
W PRZESTRZENI
EDUKACYJNEJ**

TOM II

Nasze być albo nie być

Redakcja naukowa

Grażyna B. Tomaszewska

Ewa Monika Pomirska

Zofia Pomirska

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Recenzenci
dr hab. Magdalena Marzec-Jóźwicka
dr hab. Marzena Marczevska, prof. UJK

Redakcja Wydawnicza
Jolanta Stecewicz

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Filologicznego (S391-22)

© Copyright by Uniwersytet Gdański, 2024
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-620-3

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

<i>Grażyna B. Tomaszewska, Ewa Monika Pomirska, Zofia Pomirska</i> Nasze solidarne być albo nie być. Wprowadzenie	9
<i>Stefan Chwin, Tadeusz Dąbrowski, Magdalena Grzebałkowska, Izabela Morska</i> Panel twórczyn i twórców: Jak otworzyć przestrzeń między osobnymi światami? (fragmenty) Oprac. Maria Wrzeszcz	21
I LUDZKIE – POZALUDZKIE	
<i>Teresa Sadoń-Osowiecka</i> Opowieść o życiu w świecie – edukacja geograficzna w ujęciu humanistycznym	43
<i>Maciej Wróblewski</i> O pożytkach badań posthumanistycznych dla dydaktyki polonistycznej	61
<i>Magdalena Ochwat</i> Rozszczelnienie antropocenu. Nowy zwrot solidarnościowy w edukacji polonistycznej	75
<i>Ryszard Waksmund</i> Solidarność zwierząt – solidarność ze zwierzętami. Na przykładzie literatury pięknej i nie tylko	93
<i>Janusz Waligóra</i> Jak rozmawiać z szympansem albo nowe wymiary starej biowspólnoty	111
<i>Bernadeta Niesporek-Szamburska</i> Biocentryczna solidarność w językowym obrazie drzewa. O budowaniu wrażliwości środowiskowej dzieci	129
<i>Daria Murlikiewicz</i> Ekohermeneutyka w przestrzeni edukacyjnej szkoły ponadpodstawowej. Lektura <i>Drogi do Rosji</i> Adama Mickiewicza	151

<i>Ewa Ogłóza</i>	
Okna w kulturze a solidarność ze światem – refleksje, zadania i pytania, przykłady, teoria	167

II

PRZECIW STEREOTYPOM I WYKLUCZANIU

<i>Małgorzata Wójcik-Dudek</i>	
Czego może nauczyć łódzik? (Eko)krytyczne czytanie <i>Ody do młodości</i>	185
<i>Agnieszka Czyżak</i>	
Wobec inności, słabości, niższości. Lektura prozy wiejskich przestrzeni	203
<i>Małgorzata Gajak-Toczek</i>	
Spotkanie starości z młodością. <i>Ucho Igielne</i> Wiesława Myśliwskiego w edukacji dla i ku starości	217
<i>Agnieszka Kania</i>	
Amerykański przykład lektury przeciw wykluczeniu. <i>Zabić drozda</i> Harper Lee	233
<i>Maria Szoska</i>	
Przeczarowując świat i romskie uniwersum. Sztuka Małgorzaty Mirgi-Tas	247
<i>Kinga Białek</i>	
Uczniowie i uczennice jako krytyczni odbiorcy tekstów. Projekt „Krytyczne czytanie ze Szkołą Edukacji”	267
<i>Agnieszka Handzel</i>	
Myślenie krytyczne, emocje i literatura. Edukacja polonistyczna w drodze do kompetencji przyszłości	281
<i>Elżbieta Mazur</i>	
<i>Prawdziwe życie</i> Adama Zagajewskiego jako przestrzeń dialogu	297
<i>Maciej Pabisek</i>	
Podlegli nicości? Nauka o fizyce próżni a <i>Miejsce</i> Andrzeja Stasiuka	313

III

IDEE I IDEOLOGIZACJE

<i>Feliks Tomaszewski</i>	
Tryptyk przekorny z ideologicznymi przyspiewkami	329
<i>Jolanta Laskowska</i>	
Książki drugiego obiegu jako przejaw gdańskiej kultury niezależnej lat 80.	351

<i>Aleksandra Nowak</i>	
Bard „Solidarności” czy bard wolności?	
O miejscu piosenek autorskich Jacka Kaczmarskiego w edukacji polonistycznej	369
<i>Krzysztof Koc</i>	
Edukacja humanistyczna w erze dezinformacji	387
<i>Małgorzata Antusiewicz</i>	
Obywatel w starciu z opresyjną władzą w <i>Szyfowych pracach</i> Stefana Żeromskiego.	
Propozycja pracy z lekturą w klasie ósmej	403
<i>Beata Kapela-Bagińska</i>	
O wyższości X nad Y, czyli dyskutowanie i debatowanie jako metody otwierania	
szkolnych rzeczywistości i budowania demokracji w przestrzeni szkolnej	415
<i>Anna Adamiec</i>	
O braku kobiecej solidarności. Dlaczego baronowa Krzeszowska	
nie pomogła Helenie Stawskiej? Propozycja lekcji	431

IV

PRZESTRZENIE NOWEJ WRAŻLIWOŚCI

<i>Dorota Michułka</i>	
Solidarność, empatia i zaangażowanie. Historyczny dyskurs na temat PRL-u	
we współczesnych społeczno-obyczajowych powieściach dla młodzieży	449
<i>Ewa Monika Pomirska</i>	
Bogaty dom – biedny dom. Różnice klasowe w książkach	
dla młodych czytelników. Rekonesans	471
<i>Karolina Kwak</i>	
Jaką twarz ma krzyk? Kompensacyjne kody w kilku współczesnych	
książkach dla młodzieży	483
<i>Anna Sałatarow-Kraciuk</i>	
Literatura dziecięca na temat Zagłady w szkole podstawowej –	
korzyści z jej wdrożenia i potencjał kontekstu lokalnego	497
<i>Katarzyna Krulicka</i>	
Oddając głos współbraciom – postkolonialne wędrówki	
z prozą Alfreda Szklarskiego	511

V
WYMIARY UCZNIOWSKIEGO GŁOSU

<i>Iwona Łapińska</i> Świadomość przygodności ludzkiego losu a solidarność. Refleksja na temat potencjału gatunku reportażu w realizacji Diploma Programme IBO (międzynarodowej matury)	527
<i>Agnieszka Rypel</i> Wspólnota norm czy rozchwiany indywidualizm? Trudny dylemat współczesnego kształcenia językowego	537
<i>Zofia Pomirska</i> Odzyskać głos – problemy uczniowskiego wyobcowania (na przykładzie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się)	553
<i>Karolina Ruta-Korytowska</i> Język ojczysty jako obcy – kształcenie językowe uczniów g/Głuchych z perspektywy nauczyciela	571
<i>Katarzyna Laskowska-Góralczyk</i> „Proszę pani, a «poła» piszemy przez dwa «o»?” – czyli o tym, jak wygląda codzienność polonisty wśród uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	589
<i>Anna Janus-Sitarz, Ewa Jaskółowa, Małgorzata Latoch-Zielińska, Maria Kwiatkowska-Ratajczak</i> Panel dydaktyczny: Solidarne być albo nie być w edukacyjnej przestrzeni Oprac. Bogumiła Brogowska	603
Indeks	627